

Gyarmathi (Lakner) László (Petrozsény, 1908. jún. 24. — Debrecen, 1988. szept.7.), egyetemi docens.

Elemi és középiskoláit Debrecenben végezte, a Fazekas Főreáliskolában érettségizett 1926-ban. Édesapja az iskola kiváló matematika-ábrázoló geometria szakos tanára volt, egyben Ady Lajos kedvenc tanára, akinek a KöMal-ban számos feladata és cikke jelent meg, tanítványai országosan is kiemelkedően szerepeltek, különösen az ábrázoló geometriai feladatok megoldásainál.

Lakner László 25 éves korában változtatta meg a nevét Gyarmathi Lászlóra felvéve édesanyja vezetéknevét.

Gyarmathi László a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem hallgatója volt 1926-31 között. Kiváló tanulmányi eredménye alapján felvették az Eötvös Koll.ba. 1931-ben szerzett matematika-fizika szakos tanári ok-levelt. Katonai szolgálatának letöltése után a debreceni Tankerületi Főigazgatóságon dolgozott, majd **1934-től átvette édesapja katedráját a debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumban**. 1942-től a debreceni Tudományegyetem Tanárképző Intézete Gyakorló Gimnáziumában tanár. A II. vh. alatt katona volt, de onnan hazaszökött.

1948-ban a budapesti Műszaki Egyetemen ábrázoló geometria szakos tanári diplomát szerzett. 1949-51-ben a debreceni Építőipari Technikumban tanított, 1948-1951 között szakfelügyelő. 1951-1974-ben a debreceni KLTE Matematikai Intézetében docens. 1974-78 között nyugdíjasként dolgozott. 1950-ben doktorált. 1966-ban szerzett kandidátusi fokozatot. Disszertációja: *A négy dimenziós ábrázoló mértan metrikus feladatai*.

1955-57 között a TTK dékán-helyettese. Az ő érdeme az ábrázoló geometria tanári szak megindítása a debreceni Tudományegyetemen.

Kitüntetései:

Felsőoktatás Kiváló Dolgozója (1953), Munka Érdemrend ezüst fokozata (1974), Beke Manó díj (1973).

23 cikket, 2 egyetemi jegyzetet és 3 középiskolai tankönyvet írt.

A hiperbolikus síkgeometriának másféle modellje a Möbius síkon?

Disszertációjában osztályozta a hiperbolikus síkgeometria félsíkos modelljeit (hiperbolikus, parabolikus és elliptikus típusok) és megkonstruálta azokat. A hiperbolikus síkgeometria klasszikus és esetleges új modelljei az általa megalkotott három típus valamelyikébe illeszthetők. Az általa bevezetett szög- és szakasz-karakterisztika az összes félsík-modellben egyaránt alkalmazható. Egyszerűbb egységes eljárást dolgozott ki a modellek felépítésére. Megadta a körmodellek osztályba sorolását és a körmodellek felépítésének egységes módját. Felhívta a figyelmet egy új absztrakt modellalkotás lehetőségére. Az általa alkotott modell ma már az ő nevét viseli az irodalomban.

Fő művei:

Térszemléleti oktatás az új gimnáziumban. OKTK 1942. 9.szám. 231-235

Feladatok kitűzése a KöMal-ban: Gy 1092, F 1233 (1936); CDXXI, CDDXXII, (1938)

A vetítő térelemek alkalmazása a négy dimenziós lineáris tér Maurin-féle leképezésében Mat. Lapok V. (1954) 253-255

A hiperbolikus geometria egy újabb modellje I-II. Acta Univ. Debrecen, 1960, 21-36, 1962,

Die Modelle der hyperbolischen ebenen Geometrie in der Möbiusschen Ebene I-II. Publ. Math. Debrecen 14 (1967) 153-160, 15 (1968) 149-163

Szerkesztések a komplex egyenes projektív geometriájában Mat. Lapok XIX. (1968) 87-92

Das Modell der hyperbolischen ebenen Geometrie auf der projektiven Geraden Publ. Math. Debrecen 16 (1969) 175-178

Gyarmathi Attilával közösen: Die Verwendung der Zentralprojektion im Modell Cayley-Klein des hyperbolischen Raumes Publ. Math. Debrecen 30 (1983) 143-155.

Kántor Sándorné